

ИНТЕРВЈУ СО МИХАЈЛО МАНЕВСКИ, ПОРАНЕШЕН МИНИСТЕР ЗА ПРАВДА

Круна на секоја одлука е нејзиното извршување

Како гледате на развојот на извршителската професија во Македонија?

- Законот за извршување беше донесен во 2005 година, а почна да се применува во мај 2006 г., кога беа именувани и првите извршители. Тоа и се поврзува со мојот мандат како министер за правда, бидејќи тогаш беа именувани околу 40 извршители за да се исполнат критериумите од законот. Претходниот закон за извршување беше кај судовите, не беше ефикасен и продуцираше многу спорови. Постапката беше многу долга и извршувањето на судските одлуки беше симболично. Кога извршувањето се спроведува во судовите, ефикасноста на спроведување на одлуките се движеше од 20 до 25 отсто. Тоа не беше воопшто задоволително, бидејќи ниту граѓаните беа задоволни ниту правните лица. Круна на секоја одлука е нејзиното извршување. Ако добиете една судска одлука или решение, управени или нотарски акт ако не се изврши, вие тогаш немате ништо од тоа, бидејќи судската одлука треба да има ефект.

Во 2006 година од извршителите беа наплатени околу дваесет милиони евра. Со годините извршувањето добиваше нови димензии и нови овластувања. Во судовите од претходно беа натрупани околу 460.000 предмети. Шкафовите на судовите беа тесни да ги задржат извршните предмети и тие беа носени во подрумите. Поради ова, некои постапки траеа и по десет години. Ова доведуваше до штета и на доверителите и на државата. Токму затоа се донесоа измени во Законот за извршување и овие предмети што не беа решени од судовите, во 2011 година беа трансферирани кај извршителите. Тоа е огромен број предмети, кои најмногу потекнуваат од комунални обврски на правни и на физички лица. Почнаа да се извршуваат овие предмети и тоа предизвика негодување кај граѓаните, бидејќи се извршуваа по повеќе години. Платните налози каде што немаше уредна достава оеа кај нотар за да се извести стран-

ката и да може да реагира. Во јавноста се поведоа многу дискусии дека извршителите наплатуваат нешто од многу одамна, дека граѓаните не можат да ги чуваат сметките од пред десет години. Меѓутоа извршувањето на овие налози не застарува. Многу е битно да се напомене дека извршувањето не се сведува само на платните налози туку тоа треба да се следи од другиот аспект - на пример извршувањето материјална и нематеријална штета. Во 2013 година се достигна рекорден износ на наплата од 127 милиони евра. Значи, на извршителите на еден начин треба да се гледа како и на финансиска институција, бидејќи не се тоа пари на извршителите, тоа се пари на доверителите. Тоа се средства што на одреден начин влегле во функција на платниот систем. Сметам дека во овие осум години, што не е некој голем период, извршителите постигнаа многу значајна цел во функционирањето на правниот систем и гра-

дењето на правната сигурност во државата. Од поширок аспект на значењето на извршувањето се постигна една многу крупна цел, а тоа е јакнење на правната свест и кај физичките лица и кај правните лица: дека долговите треба да се плаќаат без поведување каква било постапка. Во разговор со некои извршители баш ги запрашав каква е состојбата во извршувањето, велат дека се намалува обемот на работа, бидејќи граѓаните сиви на мируваат обврските. Извршувањето порано од ЕУ беше посочувано како многу голема слабост на правосудниот систем на РМ. Ова треба да се гледа и од аспект на странските инвеститори. Ако не се обезбеди извршувањето на судските одлуки, тоа не е во функција на привлекување странски инвеститори. Јас ги следам извештаите на Европската комисија, сега дојде шесттиот, и во однос на извршувањето нема никакви забелешки, односно тоа значи дека Македонија има изграде-

но ефективен систем на извршување на судските одлуки. Извршителите го најдоа своето место и нивната работа има значаен придонес во јакнењето на правната сигурност и на правните и на физичките лица и воопшто на функционирањето на правниот систем.

Дали цените дека станува збор за мошне одговорна професија?

- Работата на извршителот е исклучително одговорна и извршителите секогаш мора да водат сметка за правата на должниците. Тоа е едно од начелата на постапката на извршување: извршувањето да се спроведе на начин што е најповолен за должникот. При извршувањето не може да се става забрана на целата плата. Извршувањето оди само до една третина. Туку има одредени недоразбирања со банките и извршителите реагираат на тоа. Исто така, особено мора да се води сметка за социјалните категории. Во поглед на социјалните категории, и Комората на извршители се приклучил кон мерката за отпис на долговите на овие категории. Инаку тука секогаш има две страни. Една страна е доверителот, друга е должникот. Кога говориме за правата на должникот, не може да забораваме на правата на доверителот. Мора да ги ставиме на еднакво рамниште, бидејќи станува збор за намирнување одредени обврски. За повреди од страна на извршителот, Министерството за правда поднесува предлози за дисциплински мерки. Тој број на дисциплински постапки е многу голем. Законот исто така предвидува казнена одговорност за сторено кривично дело од страна на извршителот, но законот обезбедува и кривичноправна одговорност и на другите страни во постапката. Значи извршителот може да биде спречен со закана да ја спроведе постапката на извршување. Може да биде спречен да го спроведе извршувањето со тоа што должникот ја довел фирмата во стечај, треба да се спроведе извршување на сметката на фирмата, а нема ништо. Има случаи во практиката, како симнување службен печат, каде што овластено лице запечатило

просторија, меѓутоа тој печат е скинат. Имало случај кога извршител треба да одреди определено место во определено време на извршување, но да биде заклучен во својата канцеларија. На тој начин се обезбедуваат елементите на кривичното дело противправно лишување од слобода. Затоа мора да се внимава на таа одговорност, бидејќи не секогаш извршителот е одговорен. Од друга страна, треба да се води сметка дека извршувањето мора да биде многу стручно, совесно и одговорно.

Каков е вашиот став во однос на воведувањето на електронските испити и во областа на правосудството, каде што често се говори за ораторски вештини?

- Една од најдобрите работи што се направени во мојот мандат е воведување на електрониката во правосудството. Значи, воведување на АКМИС-системот - електронска распределба на предметите, потоа тонското снимање на рочиштата во согласност со ЗПП, како и електронската достава. Тоа е една грандиозна работа завршена во судовите, бидејќи тие не функционираа. Мислам дека воведувањето на електронскиот правосуден испит, пред сè, не треба да се гледа низ призмата на ораторските способности на правниот, туку треба да се гледа низ призмата на објективност при оценување на кандидатите. Тоа ќе оневозможи влијание од одредени лица. Со електронските испити, меѓу кои и извршителскиот, практично ќе дојдат до израз оние кандидат што имаат најдобри знаења, најмногу познавања на материјата. Значи, испитот ќе го положат тие што имаат знаење, а не тие што немаат знаење. На овој начин ќе се избегне субјективност при оценување. Тоа е веќе забораена работа и треба да биде забораена работа. Нам ни требаат стручни кадри, ни требаат стручни и способни извршители, како што ни требаат стручни и способни кадри што полагаат правосуден испит. Мора да се искорени она „фаќање врски“ и „протнување“ меѓу комисиите. Истовремено сметам дека континуираната обука е клучна важност. На тој начин се овозможува континуирано следење на новите норми, коригирање слабост во работата, размена на искуства и сл. Добро е што Комората на извршители тие обуки ги одржува со претставници на повеќе државни органи. Сите тие вршат овластувања што им ги доделила државата и мора да соработуваат заради успешно спроведување на законите и владеењето на правото.

Извршителка побара разрешување

Скопската извршителка Јулија Ѓорѓиева побара од министерот за правда да биде ослободена од овластувањата на извршител и врз основа на барањето на четврти декември ѝ престана должноста. Ѓорѓиева преку своето активно учество на голем број конференции и семинари има дадено значаен придонес во развојот и унапредувањето на извршувањето во Македонија. Станува збор за втор случај во последните осум години, колку што постои актуелниот систем на извршување, извршител да бара престанок на должноста. Во моментот за целата територија на Република Македонија се именувани 99 извршители, кои вработуваат над 460 граѓани.

НАСТАНИ

Работна посета на Бугарија

Делегација на Комората на извршителите на Република Македонија во периодот од 7 до 9 ноември беше во работна посета на Република Бугарија, каде што оствари средба со раководството на тамошната комора на извршителите. На средбата стана збор за јакнење на меѓусебната соработка, а со цел размена на позитивни практики и искуства, кои би придонеле за подобрување на системот на извршување во двете земји.

Карактеристично за системот на извршување во Бугарија е дека извршителите се овластени да спроведуваат извршување со повеќе средства истовремено, односно и врз сметка во банка и со забрана на плата и со продажба на предмети. Заради поголема

транспарентност во постапката, пак, извршителите во Бугарија, како лица со јавни овластувања пренесени од државата, лицитациите за продажба ги вршат во судски простории - специјално наменети за таа намена и претходно електронски најавени на интернет-страницата на комората.

Годишно собрание на Меѓународната унија

Комората на извршители преку извршителот Ванчо Марковски учествуваа на годишното Собрание на Меѓународната унија на извршители (МУСИ) во Париз. На средбата се дискутираше за релациите на МУСИ со Европската комисија, Светската банка, а голем интерес предизвика темата „Извршување надвор од матичната држава на извршителите.“

СТАВ

Законските права на граѓаните при блокада на сметка во банка

Често во фокус на јавноста е впечатокот дека извршителот со намера, спротивно на своите овластувања, ја блокира сметката на граѓанинот наместо да ги почитува ограничувањата предвидени со законот, но генезата на проблемот е во практичната тешка спроведливост на одредбата од членот 137 став 2 од Законот за извршување. Тоа е од причина што извршителот, само врз основа на доставена информација од должникот, може да знае дека постојат некои од основите за изземање или ограничување на извршувањето. А актуелното законско решение не претставува целосно заштита на правата на должникот во делот на приходите на трансакциската сметка, врз кои во согласност со членот 105 има ограничување на извршувањето или во согласност со членот 104 се изземени од извршување. Поставени пред дилемата извршувањето да се спроведе на начин најповолен за должникот со блокада на неговата трансакциска сметка или да биде применето друго средство (попис, продажба на подвижни предмети или недвижности), при што би биле предизвикани значително повисоки трошоци и своевидна повреда на честа и угледот на должникот, практичната примена на членот 137 налагаше извршителот, секогаш кога спроведува извршување врз парично побарување по сметка кај банка што му припаѓа на физичко лице со блокада на трансакциската сметка, наплатените средства да ги чува извесен период, најчесто 15 дена, на својата посебна сметка. Овој период се смета дека е доволен за реакција од страна на должникот, кој ако презентира докази дека постојат некои од основите за изземање или ограничување на извршувањето, наплатените средства се враќаат на сметката на должникот. Во оваа насока е и предлогот за изменување и дополнување на Законот за извршување што го подготви работната група формирана од страна на овластениот предлагач - Министерството за правда.

Николче Диневски, извршител од Битола

Страницата е подготвена во соработка со Комората на извршители на РМ.
Инфо и контакт: 02/3239 877 e-mail: kirm@kirm.mk

ПРАШАЊА ОД ЧИТАТЕЛИ

Дали извршителот има право да спроведува извршување од цела плата, или пензија?

Извршувањето врз плата и пензија може да се спроведува до износот од една третина на платата или пензијата. Во случаи на побарувања заради издршка, надомест на штета заради загубена издршка поради смрт на давачот на издршката и друго, може да се спроведе извршување до една половина од платата или пензијата. Должникот чија сметка е блокирана, а на неа тој прима плата или пензија, неопходно е писмено да го извести извршителот и да презентира доказ кај извршителот за да се одблокира сметката во банка и да се продолжи извршување со остатокот од парите што не го зафаќаат законскиот минимум од една третина, односно една половина.